

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of
the working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARCE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (126)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 125.

Chicago, Ill., 1. februarja (Februar), 1910.

Leto (Vol.) V.

Pozor agitatorji!

Našim zastopnikom in vsem ti-
stim, ki iščejo novih naročnikov
za "Proletarca" naznanjamo, da
dobi vsakdo, ki pošlje pet novih
celoletnih naročnikov, roman po
imenu DŽUNGEL zastonj.
—
Požurite se! Džungel je velika
povest, v lepo vezani knjigi. Če
boste imeli drugi teden to povest,
ki je zajeta iz delavskega življen-
ja in spisana po znanem soc.
avtorju U. Sinclairju, tedaj pošljite
novih naročnikov in knjiga se vam
pošlje zastonj na vaš dom.
Hočete knjigo Džungel zastonj?

Splošen pregled.

— Ako primerjamo ameriške
meščanske dnevnike z najslabšim
evropskim listom, tedaj zaklju-
čimo, da ima naša republika naj-
slabše meščansko časopisje.
Mesto, da bi to časopisje prina-
šalo debate iz kongresa, iz katerih
bi se dalo zajeti, da diki in cvetu
naroda — državnozbornim po-
slancec ni za dobrobit ljudstva,
pa posveča cele strani profesional-
nim pretepačem, ki s pestmi drug
drugemu zbijajo zobe v goltance.
Dolga in obširna so tudi poročila
o konjskih dirkah, o tepcih, ki
teknujejo med seboj, kdo prehodi
več milj; o bedakih, ki v dirkah z
avtomobili lomijo svoje vratove.
Prinašajo tudi detajle o tatvinah,
ropih in vlomih v toliki meri, kot
se jih čita navadno v grošni lita-
turi najnižje vrste. Tudi sveče-
nicam boginje Venere in dogod-
kom v zloglasnih hišah posvečajo
cele kolone. Priobčujejo slike mla-
doletnih gosk, ki so ubežale sta-
rišem, da bi igrale ulogo samostoj-
ne gospe. Objavljajo tudi podobe
vseh goljufov, sleparjev in tatov
na debelo. Pod podobami pa pri-
našajo izreke teh goljufov, slepar-
jev in tatov kot nekaj važnega,
modrega in pametnega. Vsaka naj-
večja bedastoča, če jo je izgovoril
človek, ki ima nekaj pod palecem,
se lahko čita v ameriških meščan-
skih dnevnikih.
Tako vsebino prinašajo splošno
te vrste dnevniki. Le semintje za-
ide tudi kakšno dobro zrno med te
otrobe.
Po časopisju se sodi inteligenca
in politična zrelost naroda. To je
stare in občeznano pravilo, ki je
resnično.
Ameriško ljudstvo se vsled te
vzgoje briga za rokoborbe, za
borbe z bikmi, psi in petlini, za
igro z žogo, za dirke z avtomobili
in konji, za vsakega lumpa, ki pri-
ne osezanje kakšno novo vero
itd. itd. Ali to ljudstvo se ne bri-
ga za svoj lasten dobrobit. Potrpe-
ljivo kot osel gleda, kako ga odi-
rajo trustjani v zvezi z meščan-
skimi političarji in drugi moder-
ni roparji in klativitezi.

— Volilci v San Francisco so
glasovali, da se poobčini sedem
milij ulične železnice v trgovskem
okraju, ker je potekla doba za po-
godbo med mestom in privatno
družbo. Naveličali so se ropa po
privatnih družbah in so pridržali
sebi pravico do javne ceste.
San Francisco je prvo mesto v
Zdr. drž., ki bo lastovalo ulično
železnico.
Dani se. Pa počasi!
— Danes se ne vpraša, kaj je
zakon. Pri obsodbi ne odloči za-
kon. Tam odloči, kaj sodniki mi-
slijo in hočejo. Dandanes zakon
toliko odloči pri obsodbi, kot je
odločeval v dobi Caligule.
Ali mislite, da je zakon dolo-
čil, da trustu za olje ni bilo treba
plačati 29 milijonov dolarjev glo-
be. Kaj se?
Sodnik Grosoup je rekel: "proč
z globo" in zvršilo se je tako.
Mi živimo danes v anarhokapi-
talistični družbi, v kateri se tepta
zakon. Le pogledjmo v Spokane,
Wash. Tam javni uradniki tepta-

jo zakon in ustavo. Mar jih bodo
zapirli in kaznovali radi tega?
Ne!
Ali ti zločini odpirajo ljudstvu
oči in čimdaljeveč jih prihaja v
socialistične vrste.
— Sloboden tisk v Ameriki?
Slobodna kolportaza?
Ej, kdo verjame še v to laž? V
Spokane, Wash. je policija zaple-
nila angleški socialistični krajevni
tednik, ker je razkril zločin poli-
cije, katerega je policija zvršila
nad neko aretirano govornico in
govorniki, ki so govorili na cest-
nih voglih za svobodo govora.
V Chicagi je policija prepove-
dala prodajati dečkom na ulici
"Appeal to Reason". socialističen
tednik, ki ima skoro pol milijona
naročnikov, ker je razkril življen-
je zveznega sodnika Grosoupa.
Kmalu ne bo o stari slavi, za
ktero so se borili leta 1776 ameri-
ški delavci in kmetje nič. Še spo-
min na to slavo bo kmalu zginit,
če se kmalu ne strmooglavi da-
našnji anarhokapitalistični in ro-
parski zistem.
— Unjski delavci protestirajo
proti imenovanju Lurtona zveznim
sodnikom. Ta protest pa upliva
toliko na plutokrate kot, če bi
pes lajal v luno.
In Taft?
No, Taft se smeji, saj so ga zvo-
lili delavci, kot starega prijatelja
delavcev. Delavci so z glasovi za
Tafta izrekli, da hočejo imeti Lur-
tona sodnikom.
Ako hočejo delavci resno pro-
testirati, potem naj glasujejo za
socialiste. To bo najboljši protest!
— Socialistična organizacija ni
tajna. Na shode in seje socialistov
je dovoljen vsakomur vstop, če tu-
di ni socialist.
Socialisti se borijo z odprtim
vezirjem in postavnim potom za
zrušenje profitnega zistema in za
uveljavljenje skupne lastnine ob-
ratnih sredstev, varstvih zakla-
dov, strojev in orožja.
Socialisti nimajo za prikriti nič.
Kdor še ni socialist in se hoče
poučiti o socializmu, naj le pride
na shode in seje socialistov, kjer
mu bodo na vsako vprašanje od-
govorili uljudno.
— Z majhno večino je zavrgel
kongres predlogo, vsled ktere bi
imel predsednik absolutno civilno,
pravno in vojaško moč v panam-
skem prekopnem okraju.
Ako bi ta predloga postala za-
kon, tedaj bi predsednik imel ve-
čjo oblast kot ruski car, ki se mo-
ra vsaj v nekaterih zadevah obra-
čati na duma.
Vzlie temu pa imamo optimi-
ste, ki ne vidijo in slišijo, da ja-
dramo brzo v imperializem.
Kdor je čital v zgodovini o raz-
padu rimske republike, bo lahko
našel paralelo med ameriško in
nekdanjo rimsko republiko.
— Trije mladeniči v Somerset,
Pa. so bili obsojeni ne na manj
kot 9 mesecev in ne več kot tri
leta ječe, ker so ukradli par ko-
košij. Nekega mladeniča so že iz-
pustili iz ječe in sodnik Kooser
mu je rekel: "Če bodeš še kdaj
obsojen radi katerega zločina, poj-
deš po novem zakonu za 30 let v
ječo.
Brez komentara!
— Strokovna društva in orga-
nizacije v Argentini so se pred
kratkim na obdržavanem kongre-
su zjediniše glede taktike in agi-
tacije. Ta sporazum je prinesel
velikanske vspehe.
Ali kapitalistična vlada je takoj
nastopila po barbarski navadi.
Proglasila je za 60 dni obsedno
stanje, razpustila organizacije in
odbornike pa brez tožbe vrgla v
ječo.
Vlada je nastopila tako sirovo,
da tudi v meščanskih krogih go-
dnjajo proti tej brutalni odredbi.
Kapitalistične vlade kot poniž-
ne vogle kapitalistov naj le nasto-

pajo sirovo proti delavcem. Taka
preganjanja rodé najboljše sad.
Delavci se prično zavedati, kje je
sovražnik in trunoma prihajajo v
socialistične vrste.
— Senator Lee S. Overmann iz
North Caroline je v senatu pred-
lagal, da se naj vsak naseljenec,
ki še ni državljan vsako leto javi
pri naselniški oblasti in plača za
dovoljenje, da sme bivati v Zdr.
drž., 10 dolarjev. Nadalje naj se
ga fotografira in po Bertillonovem
zistemu vzame pritisk njegovega
palea.
Res je, da za ta bedasti pred-
log ne bo dobili večine.
Pametnejše bi bilo, da bi nekte-
re senatorje preiskali, če so pri
zdravi pameti.
— Ko je John R. Walsch moral
odromati radi velegoljufije na od-
dih v zvezno ječo, je čikaško ka-
pitalistično časopisje prinašalo take
simpatične članke za tega hudo-
delca v fraku in cilindru, da se je
človeku že studilo prijeti kak ča-
sni v roke. Mi smo prepričani, če
bi bil šel Walsch radi ktere plem-
enite stvari v ječo, ki bi imela
koristiti ljudstvu, bi ga kapitali-
stični časniki zatajili, ali pa ome-
nili le s par vrsticami. Ker je pa
bil hudodelce milijonar, so pa po-
nižni hlapeci črnili pisali, da so
jim škripali prsti in pokali mož-
gani.
Nevemo, ali bi se bolj čudili va-
rijanti, da gre ložje velbljod skozi
šivankino uho kot bogatin v ječo,
ali temu, da se navadnemu hudo-
delcu izkazuje javno simpatije.
— Policija v Chicagi je žela zo-
pet veliko blamažo. Znano je, da
tri leta sem pokajo bombe v Chi-
cagi, kot svojedobno v Rusiji. Raz-
lika je le ta, da jih v Chicagi me-
čejo lastniki igralnic za denar,
ker drug drugemu ne privoščijo
obiskovalcev. To je v Chicagi ob-
čeznano. Le policija noče nič si-
lišati o tem, ker so lastniki igralnic
intimni prijatelji policije. Ker je
nastala v Chicagi radi pokanja
bomb splošna nejevolja v ljudstvu,
se je policija odločila, da izbe-
re za bombo št. 31 svojo žrtev.
Iskala ni dolgo, odločila se je za
Altmana, organizatorja tesarske
unije, da bi atentate z bombo po-
ložila organiziranim delavcem in
obrnila splošno pozornost proč od
lastnikov igralnic. Policija je pri-
čela z velikim hrupom preiskavo
in proces, ki je nazadnje žalostno
končal za njo. Porotniki so izrekli
soglasno: Altman ni kriv.
Ako bi se bil ta proces vršil
pred 20 leti, tedaj bi šel Altman
na vislice ali v dosmrtno ječo. Ta-
krat so bili drugi časi. Policija je
lahko spravila vsakega siromašne-
ga delavca na vislice. Nedolžen ali
kriv, za to se ni vprašalo.
Danes je drugače. Delavci v
Chicagi so dobro organizirani
strokovno, poleg pa imajo dobro
razširjen delavski tisk skoraj v
vseh jezikih, ki se govore v Chi-
cagi. Vsled tega se danes ne more
obešati nedolžnih ljudi, kot obe-
ša mesar klobase v dimnik.
— Štiri milje vzhodno od Es-
pande je skočil osebni vlak raz
raz most v reko. 48 ljudi mrtvih.
Tako se poroča. Tako žre železni-
ški moloh ljudi v Ameriki, ker do
danes še niso vtaknili v ječo no-
benega železniškega magnata ra-
di umora.
— Kapitalistični časniki pripo-
vedujejo bombastično, da bo stric
Sam prijel mesarski trust za uše-
sa, ker je zakrivil visoke mesne
cene. Piše se, da bodo mesarski

kralji morali obleči marogasti jet-
niški jopič.
Mi smo pa v tej zadevi never-
jetni Tomaži. Doživeli bomo mor-
da — nevé se še — dolgo pravdo.
Konec koncev pa bo najbrž, da
bo sodišče oprostilo mesarske kra-
lje, oni bodo pa iz hvaležnosti po-
dražili zopet meso v pokritje prav-
dinih stroškov.
Troške za komedijo bo plačalo
navsezadnje le ljudstvo.
Trustom se da priti do živega
le s socializiranjem človeške druž-
be. Dotlej bo pa steklo še precej
vode v jezera, morja in oceane.
— Na tisoče ljudi strada, išče
dela, pa ga ne dobi. Vsaki dan po-
ročaajo časniki o novih samomorih
zavoljo bede, vzlie temu pa boga-
tini žive tako, da izvajajo povsod
jezo in gnus.
"World-u", njujorskemu dnev-
niku se poroča brzozjavno iz Mine-
apolis:
Gospoj W. H. Shafer je erknil
kužek. In dala ga je pokopati v
fini rakvi s srebrnimi ročaji, pre-
ko ktere je bil pogrnjen bel žamet.
Pokopali so ga nasproti mirodvo-
ra, le 50 čevljev od družinske rak-
ve Shafer.
Ob 10. uri zjutraj so črno okra-
šeni konji na mrliskem vozu pe-
ljali kužka k večnemu počitku,
kteremu je sledila zaprta kočija.
Spremlili so ga gospod in gospa
Shafer in njiju 17 letni sin.
Gospa Shafer je izjavila kasne-
je, da bo psu postavila nagrobni
spominek.
Mi obžalujemo, da se tega pa-
sajega pogreba ni vdeležil še kak
duhovnik, če ktere koli si bode sek-
te in molil ob odprtem grobu za
psa. Bilo bi potem vse v redu po
načelih in nazerih bogatih posto-
pačev.
— Dandanes ni draginja le ame-
riška prikazen. Splošna je. Kapi-
talistično gospodarstvo poganja
svoje evetke. Dasi je to danes ob-
čeznano, vendar je treba ljudstvo
večkrat opominjati na to, da ga
pešice kapitalistov razlastuje. Dane-
s so ljudje istotako lačni v revni
Avstriji kot v bogati Ameriki.
To vse pa le priča, kako kapitali-
zem gospodari.
Ako k draginji prištejemo še
brezposelne delavce in pohabljen-
ce, ki so poškodovali svoje zdrave
ude, delajoč za kapitaliste, potem
gledamo pred seboj prepada bede,
uboštva in siromaštva.
Delavci se morajo naučiti, da
take razmere ne smejo biti veko-
trajne, ako ljubijo sebe in svojce.
Skrajna potreba je, da se delavci
povsod združijo gospodarsko in
politično in skupno borijo za svo-
je cilje in načela. Ta cilj pa mora
biti strmoglavljenje kapitalistične
človeške družbe in ustanovitev no-
ve družbe na podlagi socializma,
ki priznava enake dolžnosti in
pravice za vse. Še le v socialistični
družbi bo konec bedi, uboštvu in
siromaštvu. In lakota in tuga ne
bodeta tudi morila več najboljših
sinov.
To je treba delavcem povedati
stoinstokrat.
— Zdaj je resno, Kaj je resno?
Vlada je pričela boj z mesarskim
trustom. Sodnik Landis je dejal
veleporotnikom, da zvrše največje
delo za domovino, ako pošljejo
mesarske kralje v ječo in vničejo
to hidro.
Mi ne odrekamo dobre volje so-
dniku Landisu. Sodnik Landis je
obsodil tudi trust za olje, sodnik
Grosoup je pa njegovo obsodbo
razveljavil. Ako ima sodnik Lan-
dis dobro voljo, še ni gotovo, da
pojdejo mesarski kralji tudi res

vzjvat ričet. Mesarski kralji ima-
jo preveč sredstev, s katerimi se
lahko izognejo marogastemu jet-
niškemu jopiču.
In če bi se navsezadnje res po-
srečilo vladi kapitalistične ropar-
je v ameriški republiki viakniti za
omrežje, bi to ne izdalo nič, ker
je sama jetnica teh roparjev. Le
ljudje, ki mislijo tako daleč, kot
sega njih nos, si domišljajo, da se
bo obrnilo na bolje, ako se vladi
posreči uničiti mesarske ali druge
truste za živila. V Ameriki ni-
mamo trusta danes za moko, a
vseeno je moka draga. V Avstriji
nimajo mesarskega trusta, a meso
je dražje kot v Ameriki.
Naše celo gospodarstvo je da-
nes bolno. Oderuštvo, špekulacije,
monopoli, oderuška trgovina, vse
to draži živč, obleko stanovanje
itd.
Socialno vprašanje postaja tudi
v Ameriki z vsakim dnem bolj pe-
reče. In socialno vprašanje se pa
ne da rešiti s tem, če se nekaj
trustov pošlje v ječo. Za kar je
pa potreba še počakati, če bo res.
— Kongres hoče uvesti preiska-
vo; kakaj imamo tako draginjo,
Neumnost! Zakaj?
Saj ni treba čitati drugega kot
kapitalistične časnike. V teh čita-
mo, kako je korporacija za kor-
poracijo napravila 20, 40—100 mi-
lijonov dolarjev dobička na leto,
da so se plačevale dividende tudi
na vodene delnice. Ljudstvo je pa
dobro molzna kravica, ki se da
molziti in ponižno čaka, da bodo
navsezadnje še "jermina" rezali
raz njega. Kadar bo ljudstvo dalo
še svojo kožo, morda se mu takrat
odpro oči in bo reklo: Dosti je.
No, potem pa tudi preiskav ne
bo potreba, ki so dandanes le pro-
blematične vrednosti.
— Dne 19. jan. t. l. se je pripel-
jal na parniku "Oceania" v Zdr.
drž. človek, ki je ruski vladi in
njenim špijonom prizadjal najhu-
ši udarec. Na ameriška tla je stopil
Vladimir Bureev, ki je razkril
ruskega nadšpijona Azeva. Ž njim
je prišel še en drug revolucionar.
Jurij Silber, ki je v knjigi vsa
sramotna in špijonska dela Azeva
obelodanil in uvekovečil.
Bureev je prišel v Ameriko, da
Američanom razobloži pravi polo-
žaj Rusije in da se dogovori s svo-
jimi tovariši glede sredstev za o-
svoboditev Rusije izpod carskega
jarma.
Na tisoče ruskih mož in žena je
burno pozdravilo Bureeva. Spre-
jemni komité je sklical shod v
Grand Central Palace, na katerem
je Bureev govoril o namenu svo-
jega prihoda v Ameriko.
Tudi mi mu kličemo: Dobro
došel!
— Trust za sladkor trdi v svo-
jem poročilu, da je nedolžen kot
novorojeno dete, da so stric Sama
osleparile na colnini posamezne
osebe.
Seveda! Saj je vsa sleparija ta-
ka preračunjena, da se ne more
zagrabiti trusta, in da je morala
država prijeti par uradnikov kot
grešnike.
Nam se pa dozdeva, da je taka
sleparija skoraj nemogoča brez
vednosti trusta. Vriva se nam v-
prašanje, kako je bilo mogoče de-
lati dobiček, katerega je nesla sle-
parija, ne da bi trust kaj vedel o
slepariji? Kako je bilo mogoče
ločiti naraven dobiček od slepar-
skega, ki je prihajal iz colnine?
In če priznamo, da je bila taka
delitev dobička mogoča, tedaj pa
vprašamo: Kako je bilo mogoče
deliti, ne da bi bila kaj vknjižena
v računskih knjigah, ne da bi ra-
vnatelj ali merodajne osebe ve-
dele kaj o tem?
Trustjani naj si ne domišljajo,
da je ljudstvo tako neumno, da
verjame vsako laž, katero je lahko
prijeti z rokami.
Ste že obnovili naročnino "Pro-
letarca"? — Če jo še niste, stori-
te to takoj, da se vam ne ustavi
lista.

Premogarji na konvenciji

v Indianapolisu, Ind., za združe- nje z W. F. of M.

Konvencija U. M. W. of Ameri-
ca, ki se vrši sedaj v Indianapolis,
Ind. ima med drugimi važnimi
vprašanji glede povziranja plače,
o varstvu premogarjev itd. tudi
resno vprašanje, za združenje v
Western Feder. of Miners.
Predsednik Charles Moyer od
W. F. of M., ki je prišel radi tega
vprašanja z ostalo delegacijo na
konvencijo U. M. W. of A., je
imel 21. januarja velik govor, kjer
je pozival vse delegate na skupno
delo napram skupnemu sovražni-
ku.
Entuzijazem za združenje je bil
velikanski; in sedaj je stvar tako
daleč, da je ta korak odvisen, le
še od tozarevnega komiteja, ki
ima izvršiti sporazumni program.
Rezultat tega sporazuma je bil,
da bi bila organizacija premoga-
jev, ki bi se nazivala United Fe-
deration of Miners, močna 400-
000 članov. Na ta način bi bilo la-
gje organizirati v Canadi in po
Zed. državah še tistih 1,000,000
premogarjev, ki do danes še niso
v organizaciji.
Samoumevno bi bila ta organi-
zacija veja od American Fed. of
Labor, ki kaže zadnji čas napred-
nejše lice.
Za predsedništvo U. M. W. of A.
je bil ponovno izvoljen T. L. Le-
wis; prvim podpredsednikom pa
socialist Frank Hayes. In sicer je
dobil Lewis 95.712½ glasov, Fr.
Hayes pa 97.072½. E. Perry, ki
je bil izvoljen zopetnim tajnik—
blagajnikom, je dobil 142,753 gla-
sov.
Kdo je socialist v pravem pome-
nu besede?
Kdor ne glasuje za socialistič-
no stranko ne more biti socialist.
Pa tudi volitev za socialistično
stranko in članstvo konsumne za-
druge ali strokovne organizacije
ne zadošča še za socialista. So-
cialist v pravem pomenu besede
mora poznati nauke znanstvenega
socializma, prepričan mora biti,
da je delavce skala, ki bo stala na
njej bodočnost človeštva, vedeti
mora, da mora biti osvobojenje
delavskega razreda le delo delav-
skega razreda, da mora biti pro-
letariat organiziran mednarodno,
kakor je kapitalizem organiziran
mednarodno. Ne zadošča več so-
cialistu, če se vda brezbrzičnosti,
nego biti mora sodelavcu prijatelj
in svetovalec, predvsem pa bojev-
nik, in kdor hoče biti to, pa mora
čitati socialistično časopisje in
knjige. Socialist brez tega, je po-
doben Kristjani, ki taji Krista.
Glasiło S. N. P. J. kot tednik.
Zadnji teden v januarju je iz-
šlo Glasiło S. N. P. J. kot tednik
— v obliki. V uvodu objljuje u-
redništvo spopolnitev tednika, ki
je namenjen pred vsem izobrazbi,
vzgoji in poduku.
List ima obliko sedmih kolon
z veliko glavo, ki bi pa bilo lahko
bolj okusna nego je.
Kakor je razvidno iz uradnega
poročila in ra'anav sploh. Jedno-
ta dobro napreduje. Največji na-
predek pa je za Jednoto vsekakor
Glasiło kot tednik; kajti čim več
čtiva dobe naši slov. delavci v A-
meriki, tem bolje za nje!
— Na Pruskem so priredili so-
cialisti v prilog v splošni, enaki in
direktni pravici za pruski deželni
zbor velike demonstracije.
Demonstriralo se je na shodih in na
ulici. Povsod je policija nastopila
po rusko in ameriško. Napadla je
mirne demonstrante.
— Iz Madrida se poroča, da so
konjica in policaji zasedli arzena-
le v Ferrolu, Corunni in Gijonu,
ker so delavci zastavkali. Vseh
delavcev stavka približno 5000.
"Glas Naroda" je skebaki list
— in Glasiło šifkart!!

POZOR!
v soboto večer 5. februarja bo slavnostna otvoritev
Restavrant in kavarne
na 1412 W. 18 Street, Chicago, Ill.
Pridite in oglejte si!
P. PERICH, lastnik.

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.
IZHAJA VSAKI TOREK.
Lastnik in urednik:
Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.
Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.
Opisni po dogovoru. Pri spremembi bicalne je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Glasi Slovence socialistične organizacije v Ameriki.
Joe Joshi, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Mladic, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.
ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

31

Ciril Metodova družba*)

Zadnji čas se je začelo v New Yorku gibanje za organizacijo Ciril — Metodove družbe v Ameriki.

Da se je začelo to gibanje v New Yorku je značilno; in da izhaja to gibanje od uslužbenecv Sakserjevega podjetja, je še značilnejše.

Mi, tu na srednjem zapadu, ki imamo vršiti važnejše naloge v delavskem boju za obstanek; organizirati slov. delavce v Ameriki gospodarski in politično, da poznajo razmere te dežele in da jih respektira tuzemski tovariš — delavec, smo že davno mislili na to, kako je mogoče, da se ljudje, ki tvorijo nekaj preostanek slovenske posilburžoazije, ne začno zanimati za kaj podobnega, zlasti ko vemo, da se zadnje čase ustanavlja v Ameriki vsesorte družbe in pobira vsesorte prispevke. In naposled, saj to ni nobena težavna stvar, če se pomisli, da jim je na razpolago največji slovenski dnevnik v Ameriki. Časa imajo tudi ljudje dovolj, in besed za "Narod" tudi; po drugi strani je pa tudi bogatih skušnj, da se naši ljudje dobe za vsako stvar na svetu — izvzemši, kadar se gre za koristi njih lastnih interesov. Zato bi bilo popolnoma napačno in naivno, če bi kdo od nas pričakoval nasprotna. Ravno narobe je: če je v Ameriki prostora za vse stvari, čemu naj bi se čudili, če se je v New Yorku osnovala Ciril — Metodova družba?

Toda mi, ki nismo šli nikdar mimo novih družabnih pojavov, ne da bi pogledali njih jedro, ki ni samo nikdar nič daleč od kolikovitosti, ampak kokovitost in smo v tem oziru že pisali malone čez vse zavode v Ameriki, hočemo pogledati malce tudi v to gibanje, da ljudje izvedo, kakšno stališče zavzemajo slov. socialisti v Ameriki napram Ciril — Metodovi družbi.

Gori omenjena družba je bila ustanovljena z namenom, da se goje ob mejah slovenskega jezika slovenske šole. Ker je bil njen prvoten namen kulturni, vzgojevalen, toraj vzršen, je bilo tudi naravno, da ga je vsak zaveden Slovence podpiral. To je bilo za časa prve dobe te ustanove. Takrat je gospodovala še posilburžoazija na Kranjskem, ki se je radi lepšega nazivala za "liberalce". Prišli pa so časi političnega prevrata na Slovenskem in dežela je prešla v tabor klerikalne politike in v roke klerikalnega gospodarstva, ki danes vlada na vseh koncih in krajih; tako ob mejah kakor v Slovenski metropoli.

Naravno toraj, da so vsi zavodi in nadzorstva prešla v posest klerikalcev. Nesmimo pa pozabiti povedati, da se je to zgodilo na rovaš liberalne lenobe in zakrknjenosti. Pod takimi razmerami je naravno, da tudi Ciril — Metodovi družbi ni bilo prizanešeno in da je tudi ona z vsemi kulturnimi nameni padla v roke klerikalnega gospodarstva. To pa pomeni z drugimi besedami, da je družba zgubila svoj prvoten pomen in da se bodo otroci slovenskih starišev vzgojevali v slovenskem klerikalizmu, ki je eden najnevarnejših za slovensko mladino, na katero se ima zidati kultura bodočnosti. In prav vlad tega se človeku pri tem

razmisliti ne more. Pobil otroke, žene, starce...

Današnji knez je sovražnik omikanih ljudi. Če le more, pobije vsakega, kdor se mu zdi sumljiv. Tako je umoril Bogdana Memediča (okrajnega načelnika) B. Brancoviča, (učitelja), Lazarja Škarčeviča, (Vladimirja Tomiča (sodnika), Gr. Nikeviča (abs. pravnik) i. t. d. Te umore je izvršil na razne načine pod krinko zakona, i zasede s trupom. Zastrupil je znamenitega prvaka Miloša Pavliča. Pavličevega prijatelja in tovariša Tomiča je vkoval v železje. Perjaniki so ga mučili na vse načine, nazadnje so ga dejali v dvorano, polno plina in zapalili.

Veliko številu inteligentnih Črnogorcev je imel po 10—14 let v ječah, okovane, ne da bi jih zaslusal; tako S. Kaludjerovića, I. Vomića, I. Lipovca, H. Martinovca, in dr. Od narodnih poslancev izvoljenih l. 1901, je ubil popa Marko Tomiča in Sime Plemenca; 8 jih je pa izgnal iz Črne gore, ostale pa z vso vlado in petimi ministri ima še danes v ječah zaprte in okovane. Zadnje dve leti je umoril dvajset najboljših predstavnikov narodne stranke ter vrge v ječo na krajši ali daljši čas na tristoš ljudi. Danes je v okovih na Črni gori 230 najboljših političnih osebnosti. Iz političnih motivov je ukonanih v ječi celo nekaj dečkov iz nižje gimnazije! V dveh letih so požgali in porušili kneževski perjaniki na njegov ukaz 20 domov! V enem domu umorili dvoje nežnih otrok. V najnovejši aferi v Vasojevićah je zaprtih 490 oseb, ki so se podali v boj za svojo politične pravice. V Kolašinu pa ni bilo pobitih (postreljenih) samo pet, ampak 10 ljudi, kar je dokazano. Govori se pa, da bo te dni zopet 30 Črnogorcev pogubljenih.

Tako piše "Radnik": "Črvena sloboda" v Sarajevu pripominja poročajo to:

Pred nekaj časom je Evropa protestirala proti marokanskemu sultanu Mulej Hafidu in je zahtevala, da preneha s svojim zverinskim klanjem svojih političnih nasprotnikov. Ali nad visokim Lovčnikom je še en Mulej Hafid — Nikita v Cetinju — ki neprestano mori in ubija svoje politične nasprotnike. Doklej mu bo to dovoljeno?

Slovinci! Narodnjaki! Preberite to in premislite — gorje narodu, ki mu vladajo taki "narodni knezi".

Imamo Slovence, Slovence in zopet Slovence.

Nekteri povdarjajo, da so Slovinci, ker so kramarji, kakršne je Krist spodil iz božje hiše. Te vrste kramarji včasih tudi kaj darujejo za slovensko stvar, če se jih prime za govtance. Potem imamo Slovence, ki znajo slovenski in so za vsako narodno stvar, kadar pri Slovincih — ameriških državljanih love glasove po republikansko ali demokratično stranko. Nadalje imamo Slovence, ki se z veseljem žrtvujejo za vse, kar je slovenski narod, njegovi prijatelji, pesniki in misleci — vstvaril krasnega, lepega in plemenitega. Kasneje prihajajo Slovinci, ki ne znajo nič in ne vedo nič, ki pa po gostilnah pri čaši piva opravljajo in obirajo svoje tovarise po narodu, kterim so glumaški triki, ktere so videli v kakšnem "kaspriatru", umetnost — vse drugo pa nič.

Slovenski narod, kot danes živi v Ameriki, ima že precej razvito socialno življenje. Vzlie temu pa priveditve pevskih in Dramatičnih društev niso dobro obiskane, ker so med štirimi zgoraj navedenimi vrstami Slovencev tri popolnoma mrtve za umetniški užitek.

In to je škandal.

Kjerkoli nastopi dobro izvežban pevski zbor, tamburaški klub, godba ali pa društvo da celo gledališko igro dobre vsebine, tedaj bi morala biti premajhna vsaka dvorana v vsaki večji ameriški slovenski naselbini.

Slovinci tarnajo, da jih prezirajo Američani. Smešno! Ali naj človek, ki prezira samega sebe, pričakuje kaj drugega.

Ogrska je dobila nove ministre. Predsednik je Kluen Hedervary, ki je zapustil žalosten spomin kot ban na Hrvatskem.

Delavci nimamo domovine. Ni hče nam ne more vzeti tega, kar nimamo.

*) To prinašamo na izrečno željo nekterih sodrugov v Ameriki

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.
IZHAJA VSAKI TOREK.
Lastnik in urednik:
Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.
Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.
Opisni po dogovoru. Pri spremembi bicalne je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Glasi Slovence socialistične organizacije v Ameriki.
Joe Joshi, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Mladic, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.
ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

31

Ciril Metodova družba*)

Zadnji čas se je začelo v New Yorku gibanje za organizacijo Ciril — Metodove družbe v Ameriki.

Da se je začelo to gibanje v New Yorku je značilno; in da izhaja to gibanje od uslužbenecv Sakserjevega podjetja, je še značilnejše.

Mi, tu na srednjem zapadu, ki imamo vršiti važnejše naloge v delavskem boju za obstanek; organizirati slov. delavce v Ameriki gospodarski in politično, da poznajo razmere te dežele in da jih respektira tuzemski tovariš — delavec, smo že davno mislili na to, kako je mogoče, da se ljudje, ki tvorijo nekaj preostanek slovenske posilburžoazije, ne začno zanimati za kaj podobnega, zlasti ko vemo, da se zadnje čase ustanavlja v Ameriki vsesorte družbe in pobira vsesorte prispevke. In naposled, saj to ni nobena težavna stvar, če se pomisli, da jim je na razpolago največji slovenski dnevnik v Ameriki. Časa imajo tudi ljudje dovolj, in besed za "Narod" tudi; po drugi strani je pa tudi bogatih skušnj, da se naši ljudje dobe za vsako stvar na svetu — izvzemši, kadar se gre za koristi njih lastnih interesov. Zato bi bilo popolnoma napačno in naivno, če bi kdo od nas pričakoval nasprotna. Ravno narobe je: če je v Ameriki prostora za vse stvari, čemu naj bi se čudili, če se je v New Yorku osnovala Ciril — Metodova družba?

Toda mi, ki nismo šli nikdar mimo novih družabnih pojavov, ne da bi pogledali njih jedro, ki ni samo nikdar nič daleč od kolikovitosti, ampak kokovitost in smo v tem oziru že pisali malone čez vse zavode v Ameriki, hočemo pogledati malce tudi v to gibanje, da ljudje izvedo, kakšno stališče zavzemajo slov. socialisti v Ameriki napram Ciril — Metodovi družbi.

Gori omenjena družba je bila ustanovljena z namenom, da se goje ob mejah slovenskega jezika slovenske šole. Ker je bil njen prvoten namen kulturni, vzgojevalen, toraj vzršen, je bilo tudi naravno, da ga je vsak zaveden Slovence podpiral. To je bilo za časa prve dobe te ustanove. Takrat je gospodovala še posilburžoazija na Kranjskem, ki se je radi lepšega nazivala za "liberalce". Prišli pa so časi političnega prevrata na Slovenskem in dežela je prešla v tabor klerikalne politike in v roke klerikalnega gospodarstva, ki danes vlada na vseh koncih in krajih; tako ob mejah kakor v Slovenski metropoli.

Naravno toraj, da so vsi zavodi in nadzorstva prešla v posest klerikalcev. Nesmimo pa pozabiti povedati, da se je to zgodilo na rovaš liberalne lenobe in zakrknjenosti. Pod takimi razmerami je naravno, da tudi Ciril — Metodovi družbi ni bilo prizanešeno in da je tudi ona z vsemi kulturnimi nameni padla v roke klerikalnega gospodarstva. To pa pomeni z drugimi besedami, da je družba zgubila svoj prvoten pomen in da se bodo otroci slovenskih starišev vzgojevali v slovenskem klerikalizmu, ki je eden najnevarnejših za slovensko mladino, na katero se ima zidati kultura bodočnosti. In prav vlad tega se človeku pri tem

razmisliti ne more. Pobil otroke, žene, starce...

Današnji knez je sovražnik omikanih ljudi. Če le more, pobije vsakega, kdor se mu zdi sumljiv. Tako je umoril Bogdana Memediča (okrajnega načelnika) B. Brancoviča, (učitelja), Lazarja Škarčeviča, (Vladimirja Tomiča (sodnika), Gr. Nikeviča (abs. pravnik) i. t. d. Te umore je izvršil na razne načine pod krinko zakona, i zasede s trupom. Zastrupil je znamenitega prvaka Miloša Pavliča. Pavličevega prijatelja in tovariša Tomiča je vkoval v železje. Perjaniki so ga mučili na vse načine, nazadnje so ga dejali v dvorano, polno plina in zapalili.

Veliko številu inteligentnih Črnogorcev je imel po 10—14 let v ječah, okovane, ne da bi jih zaslusal; tako S. Kaludjerovića, I. Vomića, I. Lipovca, H. Martinovca, in dr. Od narodnih poslancev izvoljenih l. 1901, je ubil popa Marko Tomiča in Sime Plemenca; 8 jih je pa izgnal iz Črne gore, ostale pa z vso vlado in petimi ministri ima še danes v ječah zaprte in okovane. Zadnje dve leti je umoril dvajset najboljših predstavnikov narodne stranke ter vrge v ječo na krajši ali daljši čas na tristoš ljudi. Danes je v okovih na Črni gori 230 najboljših političnih osebnosti. Iz političnih motivov je ukonanih v ječi celo nekaj dečkov iz nižje gimnazije! V dveh letih so požgali in porušili kneževski perjaniki na njegov ukaz 20 domov! V enem domu umorili dvoje nežnih otrok. V najnovejši aferi v Vasojevićah je zaprtih 490 oseb, ki so se podali v boj za svojo politične pravice. V Kolašinu pa ni bilo pobitih (postreljenih) samo pet, ampak 10 ljudi, kar je dokazano. Govori se pa, da bo te dni zopet 30 Črnogorcev pogubljenih.

Tako piše "Radnik": "Črvena sloboda" v Sarajevu pripominja poročajo to:

Pred nekaj časom je Evropa protestirala proti marokanskemu sultanu Mulej Hafidu in je zahtevala, da preneha s svojim zverinskim klanjem svojih političnih nasprotnikov. Ali nad visokim Lovčnikom je še en Mulej Hafid — Nikita v Cetinju — ki neprestano mori in ubija svoje politične nasprotnike. Doklej mu bo to dovoljeno?

Slovinci! Narodnjaki! Preberite to in premislite — gorje narodu, ki mu vladajo taki "narodni knezi".

Imamo Slovence, Slovence in zopet Slovence.

Nekteri povdarjajo, da so Slovinci, ker so kramarji, kakršne je Krist spodil iz božje hiše. Te vrste kramarji včasih tudi kaj darujejo za slovensko stvar, če se jih prime za govtance. Potem imamo Slovence, ki znajo slovenski in so za vsako narodno stvar, kadar pri Slovincih — ameriških državljanih love glasove po republikansko ali demokratično stranko. Nadalje imamo Slovence, ki se z veseljem žrtvujejo za vse, kar je slovenski narod, njegovi prijatelji, pesniki in misleci — vstvaril krasnega, lepega in plemenitega. Kasneje prihajajo Slovinci, ki ne znajo nič in ne vedo nič, ki pa po gostilnah pri čaši piva opravljajo in obirajo svoje tovarise po narodu, kterim so glumaški triki, ktere so videli v kakšnem "kaspriatru", umetnost — vse drugo pa nič.

Slovenski narod, kot danes živi v Ameriki, ima že precej razvito socialno življenje. Vzlie temu pa priveditve pevskih in Dramatičnih društev niso dobro obiskane, ker so med štirimi zgoraj navedenimi vrstami Slovencev tri popolnoma mrtve za umetniški užitek.

In to je škandal.

Kjerkoli nastopi dobro izvežban pevski zbor, tamburaški klub, godba ali pa društvo da celo gledališko igro dobre vsebine, tedaj bi morala biti premajhna vsaka dvorana v vsaki večji ameriški slovenski naselbini.

Slovinci tarnajo, da jih prezirajo Američani. Smešno! Ali naj človek, ki prezira samega sebe, pričakuje kaj drugega.

Ogrska je dobila nove ministre. Predsednik je Kluen Hedervary, ki je zapustil žalosten spomin kot ban na Hrvatskem.

Delavci nimamo domovine. Ni hče nam ne more vzeti tega, kar nimamo.

*) To prinašamo na izrečno željo nekterih sodrugov v Ameriki

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.
IZHAJA VSAKI TOREK.
Lastnik in urednik:
Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.
Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.
Opisni po dogovoru. Pri spremembi bicalne je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Glasi Slovence socialistične organizacije v Ameriki.
Joe Joshi, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Mladic, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.
ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

31

Ciril Metodova družba*)

Zadnji čas se je začelo v New Yorku gibanje za organizacijo Ciril — Metodove družbe v Ameriki.

Da se je začelo to gibanje v New Yorku je značilno; in da izhaja to gibanje od uslužbenecv Sakserjevega podjetja, je še značilnejše.

Mi, tu na srednjem zapadu, ki imamo vršiti važnejše naloge v delavskem boju za obstanek; organizirati slov. delavce v Ameriki gospodarski in politično, da poznajo razmere te dežele in da jih respektira tuzemski tovariš — delavec, smo že davno mislili na to, kako je mogoče, da se ljudje, ki tvorijo nekaj preostanek slovenske posilburžoazije, ne začno zanimati za kaj podobnega, zlasti ko vemo, da se zadnje čase ustanavlja v Ameriki vsesorte družbe in pobira vsesorte prispevke. In naposled, saj to ni nobena težavna stvar, če se pomisli, da jim je na razpolago največji slovenski dnevnik v Ameriki. Časa imajo tudi ljudje dovolj, in besed za "Narod" tudi; po drugi strani je pa tudi bogatih skušnj, da se naši ljudje dobe za vsako stvar na svetu — izvzemši, kadar se gre za koristi njih lastnih interesov. Zato bi bilo popolnoma napačno in naivno, če bi kdo od nas pričakoval nasprotna. Ravno narobe je: če je v Ameriki prostora za vse stvari, čemu naj bi se čudili, če se je v New Yorku osnovala Ciril — Metodova družba?

Toda mi, ki nismo šli nikdar mimo novih družabnih pojavov, ne da bi pogledali njih jedro, ki ni samo nikdar nič daleč od kolikovitosti, ampak kokovitost in smo v tem oziru že pisali malone čez vse zavode v Ameriki, hočemo pogledati malce tudi v to gibanje, da ljudje izvedo, kakšno stališče zavzemajo slov. socialisti v Ameriki napram Ciril — Metodovi družbi.

Gori omenjena družba je bila ustanovljena z namenom, da se goje ob mejah slovenskega jezika slovenske šole. Ker je bil njen prvoten namen kulturni, vzgojevalen, toraj vzršen, je bilo tudi naravno, da ga je vsak zaveden Slovence podpiral. To je bilo za časa prve dobe te ustanove. Takrat je gospodovala še posilburžoazija na Kranjskem, ki se je radi lepšega nazivala za "liberalce". Prišli pa so časi političnega prevrata na Slovenskem in dežela je prešla v tabor klerikalne politike in v roke klerikalnega gospodarstva, ki danes vlada na vseh koncih in krajih; tako ob mejah kakor v Slovenski metropoli.

Naravno toraj, da so vsi zavodi in nadzorstva prešla v posest klerikalcev. Nesmimo pa pozabiti povedati, da se je to zgodilo na rovaš liberalne lenobe in zakrknjenosti. Pod takimi razmerami je naravno, da tudi Ciril — Metodovi družbi ni bilo prizanešeno in da je tudi ona z vsemi kulturnimi nameni padla v roke klerikalnega gospodarstva. To pa pomeni z drugimi besedami, da je družba zgubila svoj prvoten pomen in da se bodo otroci slovenskih starišev vzgojevali v slovenskem klerikalizmu, ki je eden najnevarnejših za slovensko mladino, na katero se ima zidati kultura bodočnosti. In prav vlad tega se človeku pri tem

razmisliti ne more. Pobil otroke, žene, starce...

Današnji knez je sovražnik omikanih ljudi. Če le more, pobije vsakega, kdor se mu zdi sumljiv. Tako je umoril Bogdana Memediča (okrajnega načelnika) B. Brancoviča, (učitelja), Lazarja Škarčeviča, (Vladimirja Tomiča (sodnika), Gr. Nikeviča (abs. pravnik) i. t. d. Te umore je izvršil na razne načine pod krinko zakona, i zasede s trupom. Zastrupil je znamenitega prvaka Miloša Pavliča. Pavličevega prijatelja in tovariša Tomiča je vkoval v železje. Perjaniki so ga mučili na vse načine, nazadnje so ga dejali v dvorano, polno plina in zapalili.

Veliko številu inteligentnih Črnogorcev je imel po 10—14 let v ječah, okovane, ne da bi jih zaslusal; tako S. Kaludjerovića, I. Vomića, I. Lipovca, H. Martinovca, in dr. Od narodnih poslancev izvoljenih l. 1901, je ubil popa Marko Tomiča in Sime Plemenca; 8 jih je pa izgnal iz Črne gore, ostale pa z vso vlado in petimi ministri ima še danes v ječah zaprte in okovane. Zadnje dve leti je umoril dvajset najboljših predstavnikov narodne stranke ter vrge v ječo na krajši ali daljši čas na tristoš ljudi. Danes je v okovih na Črni gori 230 najboljših političnih osebnosti. Iz političnih motivov je ukonanih v ječi celo nekaj dečkov iz nižje gimnazije! V dveh letih so požgali in porušili kneževski perjaniki na njegov ukaz 20 domov! V enem domu umorili dvoje nežnih otrok. V najnovejši aferi v Vasojevićah je zaprtih 490 oseb, ki so se podali v boj za svojo politične pravice. V Kolašinu pa ni bilo pobitih (postreljenih) samo pet, ampak 10 ljudi, kar je dokazano. Govori se pa, da bo te dni zopet 30 Črnogorcev pogubljenih.

Tako piše "Radnik": "Črvena sloboda" v Sarajevu pripominja poročajo to:

Pred nekaj časom je Evropa protestirala proti marokanskemu sultanu Mulej Hafidu in je zahtevala, da preneha s svojim zverinskim klanjem svojih političnih nasprotnikov. Ali nad visokim Lovčnikom je še en Mulej Hafid — Nikita v Cetinju — ki neprestano mori in ubija svoje politične nasprotnike. Doklej mu bo to dovoljeno?

Slovinci! Narodnjaki! Preberite to in premislite — gorje narodu, ki mu vladajo taki "narodni knezi".

Imamo Slovence, Slovence in zopet Slovence.

Nekteri povdarjajo, da so Slovinci, ker so kramarji, kakršne je Krist spodil iz božje hiše. Te vrste kramarji včasih tudi kaj darujejo za slovensko stvar, če se jih prime za govtance. Potem imamo Slovence, ki znajo slovenski in so za vsako narodno stvar, kadar pri Slovincih — ameriških državljanih love glasove po republikansko ali demokratično stranko. Nadalje imamo Slovence, ki se z veseljem žrtvujejo za vse, kar je slovenski narod, njegovi prijatelji, pesniki in misleci — vstvaril krasnega, lepega in plemenitega. Kasneje prihajajo Slovinci, ki ne znajo nič in ne vedo nič, ki pa po gostilnah pri čaši piva opravljajo in obirajo svoje tovarise po narodu, kterim so glumaški triki, ktere so videli v kakšnem "kaspriatru", umetnost — vse drugo pa nič.

Slovenski narod, kot danes živi v Ameriki, ima že precej razvito socialno življenje. Vzlie temu pa priveditve pevskih in Dramatičnih društev niso dobro obiskane, ker so med štirimi zgoraj navedenimi vrstami Slovencev tri popolnoma mrtve za umetniški užitek.

In to je škandal.

Kjerkoli nastopi dobro izvežban pevski zbor, tamburaški klub, godba ali pa društvo da celo gledališko igro dobre vsebine, tedaj bi morala biti premajhna vsaka dvorana v vsaki večji ameriški slovenski naselbini.

Slovinci tarnajo, da jih prezirajo Američani. Smešno! Ali naj človek, ki prezira samega sebe, pričakuje kaj drugega.

Ogrska je dobila nove ministre. Predsednik je Kluen Hedervary, ki je zapustil žalosten spomin kot ban na Hrvatskem.

Delavci nimamo domovine. Ni hče nam ne more vzeti tega, kar nimamo.

*) To prinašamo na izrečno željo nekterih sodrugov v Ameriki

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.
IZHAJA VSAKI TOREK.
Lastnik in urednik:
Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.
Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.
Opisni po dogovoru. Pri spremembi bicalne je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Glasi Slovence socialistične organizacije v Ameriki.
Joe Joshi, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Mladic, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.
ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

31

Ciril Metodova družba*)

Zadnji čas se je začelo v New Yorku gibanje za organizacijo Ciril — Metodove družbe v Ameriki.

Da se je začelo to gibanje v New Yorku je značilno; in da izhaja to gibanje od uslužbenecv Sakserjevega podjetja, je še značilnejše.

Mi, tu na srednjem zapadu, ki imamo vršiti važnejše naloge v delavskem boju za obstanek; organizirati slov. delavce v Ameriki gospodarski in politično, da poznajo razmere te dežele in da jih respektira tuzemski tovariš — delavec, smo že davno mislili na to, kako je mogoče, da se ljudje, ki tvorijo nekaj preostanek slovenske posilburžoazije, ne začno zanimati za kaj podobnega, zlasti ko vemo, da se zadnje čase ustanavlja v Ameriki vsesorte družbe in pobira vsesorte prispevke. In naposled, saj to ni nobena težavna stvar, če se pomisli, da jim je na razpolago največji slovenski dnevnik v Ameriki. Časa imajo tudi ljudje dovolj, in besed za "Narod" tudi; po drugi strani je pa tudi bogatih skušnj, da se naši ljudje dobe za vsako stvar na svetu — izvzemši, kadar se gre za koristi njih lastnih interesov. Zato bi bilo popolnoma napačno in naivno, če bi kdo od nas pričakoval nasprotna. Ravno narobe je: če je v Ameriki prostora za vse stvari, čemu naj bi se čudili, če se je v New Yorku osnovala Ciril — Metodova družba?

Toda mi, ki nismo šli nikdar mimo novih družabnih pojavov, ne da bi pogledali njih jedro, ki ni samo nikdar nič daleč od kolikovitosti, ampak kokovitost in smo v tem oziru že pisali malone čez vse zavode v Ameriki, hočemo pogledati malce tudi v to gibanje, da ljudje izvedo, kakšno stališče zavzemajo slov. socialisti v Ameriki napram Ciril — Metodovi družbi.

Gori omenjena družba je bila ustanovljena z namenom, da se goje ob mejah slovenskega jezika slovenske šole. Ker je bil njen prvoten namen kulturni, vzgojevalen, toraj vzršen, je bilo tudi naravno, da ga je vsak zaveden Slovence podpiral. To je bilo za časa prve dobe te ustanove. Takrat je gospodovala še posilburžoazija na Kranjskem, ki se je radi lepšega nazivala za "liberalce". Prišli pa so časi političnega prevrata na Slovenskem in dežela je prešla v tabor klerikalne politike in v roke klerikalnega gospodarstva, ki danes vlada na vseh koncih in krajih; tako ob mejah kakor v Slovenski metropoli.

Naravno toraj, da so vsi zavodi in nadzorstva prešla v posest kler

soč. Kavčič pri novembarski seji opozarjal člane društva Grozd S. N. P. J. na resolucijo, sprejeto na 4. red. konvenciji, glede G. S. to pač ni bilo nič več kot prav. O. pomba, da so vsi G. S., agitatorji društvu in jedn. škodljivi in nevarni se je pa že skazala kot umestna kar dotičniki že na vse kriple ravno za ustanovitev Kondovega — društva.

Konečno se ozrem še na opombe uredništva G. S. v dopisih. Predzadnji dopis iz Girarda ("Če psu stopiš na rep tudi cvili") Mogoče koga drži, ko je tako cviljen? Druga: Naj mi natančne podatke o predlogu za bojkot napram "Glas Svobode" vzemo, mu bodemo pokazali, kot je pot v priložni delavnici.")

Hodite plašiti vrabce na streho, bodemo videli, koliko daleč bodo bežali. Ako pa veste tako umetno spravljati ljudi v prisilno delavnico radi bojkota brez sodnijske prepovedi, podajte tajnost mesnemu trustu, ima ravno sedaj priliko pol milijona ljudi spraviti v prisilno delavnico. "To bo dober business".

Da bode pa apostol A. Fisher s svojim vrednim kompanijam zopet radi tega dopisa, skušal izivati celo okolico napram meni, je gotovo, toda že vsakdo ve, komu služi.

Prejšnji.

Listu v podporo.

Iz Glencoe, O. Ivan Kravanja, Anton Komac in Ignac Zemberger vsak po 25 ct. Iz Breretona, Ill. Pošiljajo: Frank Aleš 50 ct. ker so uredniki G. S. "ihaha", Anton Mravlje 50 ct. ker tako lažejo, da sami sebi verjamejo, Jožef Novak 25 ct., ker je zmiram "brok", Frank Mravlje 15 ct. ker nekaj ribniških fantov laže zraven, Tom Fele 10 ct. ker ga pije mo. — Frank Bogataj v E. Palestine, O. 25 ct. John Bergant, Oglesby, Ill. 25 ct. — V Johnstown, Pa. so darovali: John Dedič, John Bombach in Math. Pečjak vsak po 25 ct. Ivan Čerjak 10 ct. za kapitaliste 10 ct. Neimenovani 5 ct. Hvala.

Vesela družba v narodni dvorani pri ustanovitvi novega društva Cesar Rudolfa, ki pa ni bilo ustanovljeno. Po sodr. F. Udoviču \$1.

Listnica uredništva: John Bergant, Oglesby, Ill.: Hvala za poslani dopis, ker je že v dopisu iz La Salle omenjano o nesreči smo dopis izpustili. Pošlite o priliki kaj družega.

Pozdravljeni.

Novi poverjeniki: Felix Kramaršič — out, na to: A. Gasperin, 41. Scholes St. Brooklyn, N. Y. Frank Podlipec — out na to: Jos. Zaverin junior za severno stran Chicagoa. — Jack Henigsmann 1230 Berwind Ave. Pueblo, Colo.

Kdor želi biti zastopnik lista od naših sodrugov naj nam to naznači, da mu pošljemo pobotne knjižice.

Stranka.

Nov socialističen klub št. 20 se je ustanovil v Johnstown Pa.

Socialistični katekizem.

(Konec.)

Ali socializem nasprotuje veri?

Vere se pečajo s posmrtnostjo človeka; socializem pa s sedanjim in resničnim življenjem. Vsled tega nima socializem, kot gospodarski nauk ničesar opraviti z verami.

"V socialistični družbi bodo ljudje tudi lahko imeli svoje religije, ali pa nobene, kakor se jim bo poljubilo, dokler ne bodo mogli drugih." (Rev. G. Woodbey.)

Ali socializem nasprotuje cerkvi?

Da! Kajti cerkev, kolikor sama ne reprezentira izkoriščujočega kapitala, je zaveznica kapitalizma. Cerkev je vedno na strani posejdujočega razreda in nasilja; in kot taka je tudi ona nasprotna gibanju razredno zavednega proletarijata.

Hoče li socializem dokraja odpraviti privatno lastništvo?

Ne! Socializem bo odpravil privatno lastnino, sredstev za produkcijo in distribucijo — kakor že rečeno —, t. j. privatno lastnino zemlje, orodja in motorjev, to-

rej sredstev, od katerih je odvisna eksistenca drugih ljudi. Produkt pa, do katerega bo upravičen vsak producent, in ko mu ga družba odmeri, bo privatna lastnina proizvajalec, s katerim lahko stori, kar se mu bo poljubilo. Ravno tako bo vsak član družbe lahko imel svojo hišo, ki bo njegova privatna last.

"Vsakemu človeku po njegovih delih." (Aley.)

Kaj bo v socialistični družbi s človekom, telesno in duševno zdravim, kateri bi ne hotel delati?

Imel ne bo deleža kolektivnega proizvoda. Vsled tega bo sam primoran, prijeti po svojem poklicu in zmožnostih za delo.

Ali je socializem in anarhizem jedno in isto?

Ne! Anarhist se drži načela, da volja posameznika bodi najvišja avtoriteta v človeški družbi. Socialist pa pravi, da skupno blagostanje vseh ljudi je več kot pa volja posameznika. Dalje anarhisti ostro nasprotujejo vsakemu političnemu gibanju, med tem ko socialisti postavljajo politično delo na prvo mesto svoje propagande, temelječe na razrednem boju.

Kaj bo v socialistični družbi nadomestilo današnjo vlado?

"V socialistični družbi ne bo vlade, kakršno poznamo danes; nadomestena bo z enostavno industrijsko administracijo ali upravo. V ti upravi si pa ne smemo misliti gigantičnega "bossa", kateri bi ukazoval temu: "Ti delaj to" in drugemu: "Ti pojdi tam" — temveč ravno nasprotno: ljudstvo bo imelo tako upravo pod svojo popolno knotrolo. "Vlada" v socialistični družbi bo nekaj velikih informacijskih biró, ki bo preskrbel članom družbe natančna poročila glede kakovosti in količine proizvojenega blaga na raznih krajih sveta, in jih obveščal, kje bo potrebna izvršitev kakega večjega ali nujnega dela." (Simons.)

Upa li socialistična stranka na kakšen kompromis ali zvezo s katero kapitalistično stranko?

Ne! Socialisti ne poznajo kompromisov. Socializem napada trdnjavo kapitalizma, in jo bo napadal in bombardiral, dokler ne stal še samo jeden kamenček te trdnjave. Vsled tega je absolutno nemogoča vsaka zveza — še sama misel in tem je bedastoča — s katerim si bodi zagovornikom današnjega sistema Jagnjeta se ne paja dašijo z volkovi.

"Naša trdnjava lahko uzdrži vsak napad; nasprotnik nam je ne more vzeti, ako tudi nas slučajno premaga. Padla bi pa naša socialistična trdnjava, če bi mi sami odprli vrata nasprotniku s tem, da bi ga vzeli v naše kolo kot sodruga. Naša stranka se je rodila iz razrednega boja, in le v tem boju je njena eksistenca in nepremagljivost. Kakor hitro pa stranka zanemari razredni boj in išče stika z nasprotnikom, je izgubljena." (Liebknecht.)

Ali je kaj resnice na takozvanem socialističnem "deljenju"?

Niti malo ne! Govorica in pisanje o takozvanem "deljenju" na enake deleže, katero podtikajo nasprotniki socializma, je prvič laž, drugič pa skrajna neumnost. Noben socialist ni še učil, da bi vzeli denar bogatinom in ga razdelili med nemičnice. Socializem zahteva ravno nasprotno: danes razdeljeni — namreč neenakost! — kapital bodi skupna, nedeljiva last vseh ljudi. Pač, jedno stvar hočejo socialisti razdeliti, in ta je: delo. Delo bo tako pravično razdeljeno, da bodo tudi tisti delali, kateri danes lenarijo in uživajo sadove drugih. Ali se bojite take delitve?

Kakšno stališče zavzema socializem napram rasam?

Socializem ne pozna razlike med belo, črno, rjavo, rdečo in žoltopoltnimi ljudmi. Socialistu je vsak človek najprej človek, nato šele vpraša kakšne polti in ktere ga naroda je. Socialistu so proletarci, mezdni delavci vseh narodov, vseh ver in vseh ras bratje, ki se morajo združiti in skupno nastopiti proti kapitalizmu, kateri vse delavce, brez razlike polti, naroda in vere enako izkorišča.

Kakšno stališče zavzema socializem napram trustom?

"Osredotočenje (centralizacija) kapitala je korak družabnega napredka. Napaka je le, da je kapi-

tal privatna lastnina in kot tak samo kapitalizem v korist. Decentralizacija kapitala (uničenje trustov) bi pomenilo korak nazaj, v čase proizvodnje v malem, kar bi bilo neumno. Poznavatelju gospodarskega razvoja so "trusti" zadnji štadij kapitalističnega sistema." (iz revije "Coming Nation".)

"Narod (država) naj poseduje truste." (Wilshire.)

Trusti gladijo pot socializaciji človeške družbe. Razkropljeni kapital se vedno bolj zgrinja v velikanske kupe, ali z drugo besedo: družijo se v truste. To je že nekaj kolektivizem denarnih mogotev; jedina operacija, kateri je treba izvršiti nad trusti, je: razlastiti denarne mogote, kapitaliste in spremeniti truste v skupno lastnino vseh ljudi. Govoriti o razdajanju trustov, je torej nes-pamet.

Čitatelj teh vrstic, kateri še ni socialist, naj blagovoli sam pri sebi odgovoriti na sledeča vprašanja:

Ali ti koristi, če si okraden in oropan?

Ali te veseli, vedno delati za druge?

Ali bi ti škodilo, če bi dobil za svoje delo polno vrednost svojega proizvoda?

Ali je prav, da ljudje, ki ne proizvajajo ničesar, živijo v bogastvu in razkošju?

Ali je prav, da ljudje, ki proizvajajo vse, živijo v pomanjkanju in revščini?

Ako se tvoj odgovor na vsako teh vprašanj glasi: Ne!, tedaj je tvoja sveta dolžnost, da pristopiš k mednarodni socialistični stranki, ktere naloga je, spremeniti sedanji krivični družabni sistem v nov sistem splošnega blagostanja.

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1343 W. 18th Street

pri Blue Island Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri niem. Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico.

Slovensko-angleška slovnica, slov. ang. tolmač in angl. slovar za samo \$1. — pri V. J. Kubelka, 538 W. 145 St., New York, N. Y.

Importiran starokrajški tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,

1243 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR!

POZOR!

SLOV. SOC. KLUB ŠT. 1

V CHICAGU

priredi letos veliko slavnost

PARIŠKE KOMUNE

Ta slavnost se vrši v nedeljo, dne 20. marca t. l. v veliki hali

NARODNE DVORANE

1802 So. Center Ave.

Na programu bo igrokaz, slavnosten govor, tamburanje in prosta zabava. Natančnejši program se objavi pozneje.

ODBOR.

ČE RABITE EXPRESS

kočijo, seno za živino in sploh reči, ki spadajo v stajno stroko se oglašite pri

W. J. BRENNAN,

1132—1st St.

La Salle, Ill.

TELEPHONE 380 R.

NAŠI ZASTOPNIKI.

La Salle, Ill.: John Puček.

Conemaugh, Pa.: Frank Podboj.

St. Louis, Mo.: Vincent Cainkar.

New York-Brooklyn: Feliks Kramaršič.

Johnstown, Pa.: Math. Gabrenja.

Colorado City, Colo.: Drag. Pogorelec.

Jakob Dolenc, Box 3, Willock, Pa.

Tony Mrak za Hackett, Pa., in okolico.

Joe Pajk za Pennsylvanije.

John Mesojedec, Box 337 Davis, W. Va.

Frank Črne, Cleveland, O.

Roek Springs, Wyo.: Valentin Stalick.

Za Chicago in okolico sta naša zastopnika Mike Kuloves in John Jereb.

Zastopnik: Frank Podlipec v Chicago za Severno stran Chicagoa.

Anton Sterle, Box 368, Chisholm, Minn.

Anton Jalovčan, za Hudson, Wyo.

Lorain, O. in okolico: Frank Vevar.

Kenosha, Wis.: Ignac Radovan.

Darragh, Pa. in okolico: Ivan Ring.

Hibbing, Minn.: Frank Hitti.

Za Minnesota: Jernej Črnogoj, Box 477 Eveleth.

Louis Glažar za Sygan in okolico.

Frank Verbaj, Vandling, Pa., box 135.

Frank Cirk, za Cleveland in okolico.

Filip Godina, za Indianapolis, Indiana, in okolico.

NAZNANILO!

Slavnemu občinstvu v Chicagi in okolici naznanjam, da sem odprl na št. 1842 So. Center Ave., Chicago,

MODERNO UREJENO

Krojačnico

Pri meni se izdelujejo obleke po najnovejši modi. — Cene zmerne, delo solidno.

Za mnoga naročila se priporoča

MIKE KASTRUN,

1842 SO. CENTER AVENUE,

CHICAGO, ILL.

Halo, Johnny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, tam kjer je največ zabave. Ali še ne veš da je največ zabave v GOSTILNI.

John Košiček,

1807 So. Centre Ave. Chicago, Ill.

Društvene regalije, kape, prekoramnice, bandera itd.

za slovenska društva najbolje preskrbi

Emil Bachman

1719 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Slovincem in Hrvatom!

namenjamo, da izdelujemo ramovratne

obleke,

po najnovejšem kroju. Unijeko delo; trpešno in lično

V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa.

daži v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledajte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

POZDRAV V SEZONI

ŽENINOM I NEVESTAM V NOVOM LETU.

Ženitev je najvažnejši korak v našem življenju, vsled tega želi vsak, da mu od tistega dne ostane trajen spomin.

ŽENITOVANJSKA SLIKA, IZDELANA PO

IZKUŠENI FOTOGRAF

je naj primirnejša. Zmerne cene in delo naj bolje.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVILJENO 1883.

Izdelujemo

obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo

gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo

veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi

imamo tudi veliko zalogo srajc, kravat, jank, spodnjih hlač, opank, i t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE JURI MAMEK, 1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele

(RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdo trpi na Varicocele, Stricture. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenico in boleznii tlečih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vspešno.

Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno. Ozdravim pozitivno žlečede boleznii, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne možke boleznii zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupljenje in zguba vode. Pljuča, naduho, Bronchitis, srčne boleznii in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

Ženske boleznii v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje in vse druge kožne boleznii kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge boleznii. Preišče in svetuje zastoj.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)

Uraduje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Jako važno vprašanje?

"Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarca"?"

Še ne! —

